

ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สินครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

Factors affecting household debt of people in Phitsanulok Province

อรอุมา ประจันตะเสน^{1*} และอรธรรมา เซ็นเครือ²

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร

Ornuma Prachantasena^{1*} and Akkaya Senkrua²

^{1,2}Faculty of Business Administration Economics and Communication Naresuan University

บทคัดย่อ

ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นสาเหตุของหนี้ ภาครครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2564 เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนไทยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนการศึกษวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เป็นสาเหตุของหนี้ภาคครัวเรือนจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนเป็นหลัก ใช้การอธิบายเชิงพรรณนาและวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ โดยใช้การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้ของครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) พบว่า ตัวแปรหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และมูลค่าบ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างและยานพาหนะ (ครัวเรือนเป็นเจ้าของ) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและตัวแปรระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ม.ต้น- ม.ปลาย) และอนุปริญญา(ปวช. /ปวส.) รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการเป็นหนี้ครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: 1) หนี้ครัวเรือน 2) หนี้สิน 3) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

Abstract

In this study The objective is to analyze the economic and social factors that cause debt. Household sector of people in Phitsanulok Province Using secondary data from the National Statistical Office's 2021 Household Economic and Social Situation Survey to get a clearer idea of the Thai household debt situation. As for the analysis of economic factors that cause household debt, it is mainly based on analysis of data on loans to households. Descriptive explanations were used and analyzed using statistical methods. Using logistic regression (Logistic Regression) to study factors affecting household debt of people in Phitsanulok Province.

The results of the logistic regression analysis (Logistic Regression) found that the variable of household head with marital status Average monthly total expenses per household And the value of houses, land, buildings, and vehicles (owned by households) is related in the same direction to household debt of people in Phitsanulok province with statistical significance and the educational level variable of the educated household head. Secondary level (junior high school - high school and associate degree (vocational certificate) /Vocational Certificate) Average monthly total income per household and the value of financial assets There is a relationship in the opposite direction with household debt. Statistically significant.

Keywords: 1) Household debt 2) Debt 3) People of Phitsanulok Province

¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (Graduate Student, Master of Economics Program) Email: ornumap65@nu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ (Assistant Professor, Department of Economics)

บทนำ

สถานการณ์หนี้ครัวเรือนของไทยเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย เนื่องจากหนี้ครัวเรือนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยหนี้สินของครัวเรือนต่อ GDP ปรับเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 66.2 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 90.1 ในปี 2564 และเนื่องจากภาพรวมเศรษฐกิจไทยในปี 2564 ยังคงเติบโตช้า ทำให้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ณ สิ้นปี 2564 ยังคงขยับสูงขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 90.1% จากระดับ 89.7% ในปี 2563 ความสัมพันธ์ของ GDP และหนี้สินต่อ GDP ในช่วงเศรษฐกิจขยายตัวหากครัวเรือนมีรายได้มากขึ้น รายได้เพียงพอต่อการบริโภคทำให้ความต้องการกู้เงินลดลง หรือในกรณีที่รายได้มากขึ้น ทำให้ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น รวมถึงหนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นด้วย เช่นเดียวกับช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ หนี้ครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นจากการก่อหนี้เพื่ออุปโภค บริโภคทั่วไปเป็นหลัก ซึ่งการก่อหนี้เป็นการชดเชยรายได้ชั่วคราวเพื่อให้สามารถอุปโภคบริโภคได้ในระดับใกล้เคียงกับช่วงเวลาปกติ และหนี้ครัวเรือนก็สามารถลดลงได้เช่นกันเพราะข้อจำกัดการปล่อยสินเชื่อที่เข้มงวดของสถาบันการเงิน

จากปัญหาหนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้น มีส่วนทำให้ครัวเรือนขาดสภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เกิดขึ้นกำลังสะท้อนถึงความสามารถในการใช้จ่ายของประชาชน ถึงแม้จะเป็นปัญหาระดับครัวเรือน แต่ในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และอาจนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจได้ในท้ายที่สุด ถึงแม้ว่าทางธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และสถาบันการเงินจะออกมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนที่เป็นหนี้ ทั้งในรูปแบบของมาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การพักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ซึ่งช่วยลดภาระการชำระหนี้ในระยะสั้นและช่วยป้องกันการเกิดหนี้เสียในวงกว้าง การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาระยะสั้นเท่านั้นและอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งกักเก็บเงินได้สะดวกขึ้น ทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต และหากประชาชนที่มีภาระหนี้เกิดมีรายได้ลดลงจากสาเหตุต่างๆ จนไม่สามารถชำระหนี้ได้ทันกำหนดก็จะเกิดความเครียด ปัญหาครอบครัว การฆ่าตัวตาย ความรุนแรงในครอบครัวในที่สุด

การทบทวนวรรณกรรม

ฉวีวรรณ กาบขาว และธีรศักดิ์ทรัพย์วโรบล (2560 หน้า 63-65) บังคับกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือน เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ และศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ในช่วงก่อนมีนโยบายรถยนต์คันแรกและหลังมีนโยบายรถยนต์คันแรก โดยรวบรวมข้อมูลitudinal จากโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติโดยใช้ปี พ.ศ.2554,2556 และ 2558 ซึ่งข้อมูลสถิติที่เป็นตัวเงินทุกตัวจะถูกปรับให้เป็นข้อมูลที่แท้จริง โดยใช้ดัชนีราคา ผู้บริโภคทั่วไปปีพ.ศ.2558 เป็นปีฐาน เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรทางด้านสถานภาพ รายได้ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและการครอบครองรถยนต์มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็น หนี้ในทางบวกทุกปีทำการศึกษาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรด้านอายุระดับการศึกษา และเขตที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ในทางลบของทุกปีทำการศึกษาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นนุช อินทวิเศษ, ถวิล นิลใบ, ธัญญารัตน์ ทองพาศน์, อภิวิโรจน์ อันตรเสน (2565 หน้า 131-132) ผลกระทบของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่มีต่อหนี้ครัวเรือนของประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่มีผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือนของประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ครัวเรือนที่มีหนี้สิน จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ด้วยวิธีสมการถดถอยแบบค่าเฉลี่ยรวมทั้งใช้วิธีคอนโวลูชัน และรีเกรสชัน ตัวแปรอิสระ : รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายจ่ายประจำเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน ขนาดครัวเรือน สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือนและเขตที่ตั้งครัวเรือน ตัวแปรตาม : หนี้ครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า รายได้และรายจ่ายครัวเรือน เป็น

ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดหนี้ครัวเรือนในทุกระดับนี้ โดยครัวเรือนที่มีรายได้และรายจ่ายสูงชันจะทำให้หนี้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ครัวเรือนที่มีรายได้สูง จะมีศักยภาพในการสร้างหนี้ได้สูง อายุของหัวหน้าครัวเรือนและจำนวนสมาชิกที่สูงชันจะส่งผลให้หนี้สูง หัวหน้าครัวเรือนเป็น เพศชายมีแนวโน้มที่จะสร้างหนี้มากกว่าเพศหญิง หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสจะมีหนี้มากกว่าสถานะอื่น หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาจะมีหนี้มากกว่าหัวหน้าที่ไม่มีการศึกษา หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นนายจ้างและประกอบธุรกิจส่วนตัวจะมีหนี้มากกว่าหัวหน้าที่ไม่ได้ทำงาน

พระคมสัน เจริญวงศ์ (2554 หน้า 80) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้สินครัวเรือน ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่างการเป็นหนี้และตัวแปรที่กำหนดโดยการทดสอบไคสแควร์ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นหนี้คือ อายุ ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมากขึ้น มักมีภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรหลานมากจึงเป็นหนี้มากกว่า กลุ่มอายุน้อย สถานภาพของบุคคลที่มีการสมรสจะมีค่าใช้จ่ายมากกว่าคนโสด การศึกษาต่ำการขาดความรู้ทำให้เป็นหนี้ได้มากกว่าอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร จำนวนสมาชิกและจำนวนบุตรที่มาก จำนวนที่ดินน้อย รายได้น้อย เงินออมน้อยมีส่วนที่เป็นหนี้ได้มากกว่า ส่วนผลการศึกษาจากการ วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อภาระหนี้สินโดยใช้ Logit Model พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีภาระหนี้สินได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์ต่อการมีหนี้สินทางบวก และจำนวนเงินออม มีความสัมพันธ์ต่อการมีหนี้สินทางลบ

Ana Luísa Romão (2018 page 16-17) ปัจจัยกำหนดหนี้ครัวเรือนในโปรตุเกส เพื่อประเมินปัจจัยกำหนดหนี้ครัวเรือนในโปรตุเกส วิธีการศึกษาใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา 1989 - 2018 และใช้การวิเคราะห์เศรษฐมิติแบบอนุกรมเวลา ตัวแปรอิสระ คือ ราคาบ้าน สินทรัพย์ทางการเงิน ค่าจ้างที่ลดลง โครงสร้างอายุ การลดสวัสดิการ อัตราดอกเบี้ยต่ำ และรายจ่ายแบบลดหลั่น ตัวแปรตาม คือ หนี้สินครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า ค่าจ้างเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดทั้งในระยะยาวและระยะสั้น ระยะยาวค่าจ้างที่ลดลงส่งผลให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างทำให้หนี้ครัวเรือนลดลง อัตราดอกเบี้ยและการปรับลดสวัสดิการมีผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือนระยะสั้นการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น รวมถึงราคาบ้านมีผลกระทบอย่างมากต่อหนี้ครัวเรือน

Nurhuda Bt Nizar, Zulkefly Abdul Karim (2016 page 1,234-1,235) ปัจจัยกำหนดหนี้ครัวเรือนของมาเลเซีย: มุมมองเศรษฐกิจมหภาค เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยและหนี้ผู้บริโภค วิธีการศึกษาใช้วิธี Autoregressive Distributed Lag (ARDL) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหนี้ครัวเรือนกับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค เช่น GDP ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) ดัชนีราคาบ้าน (HPI) อัตราดอกเบี้ย (R) การบริโภคและรายได้ส่วนบุคคลผลการวิจัย พบว่า GDP มีความเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นของหนี้ผู้บริโภคและหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัยทั้งในระยะยาวและระยะสั้น GDP ที่สูงขึ้นสะท้อนการเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงบวกรายได้ที่สูงขึ้นกลายเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนทั้ง 2 ฝ่ายในการรับและออกตราสารหนี้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นสาเหตุของหนี้ภาคครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานการวิจัย

- ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย เพศของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน การมีงานทำของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน

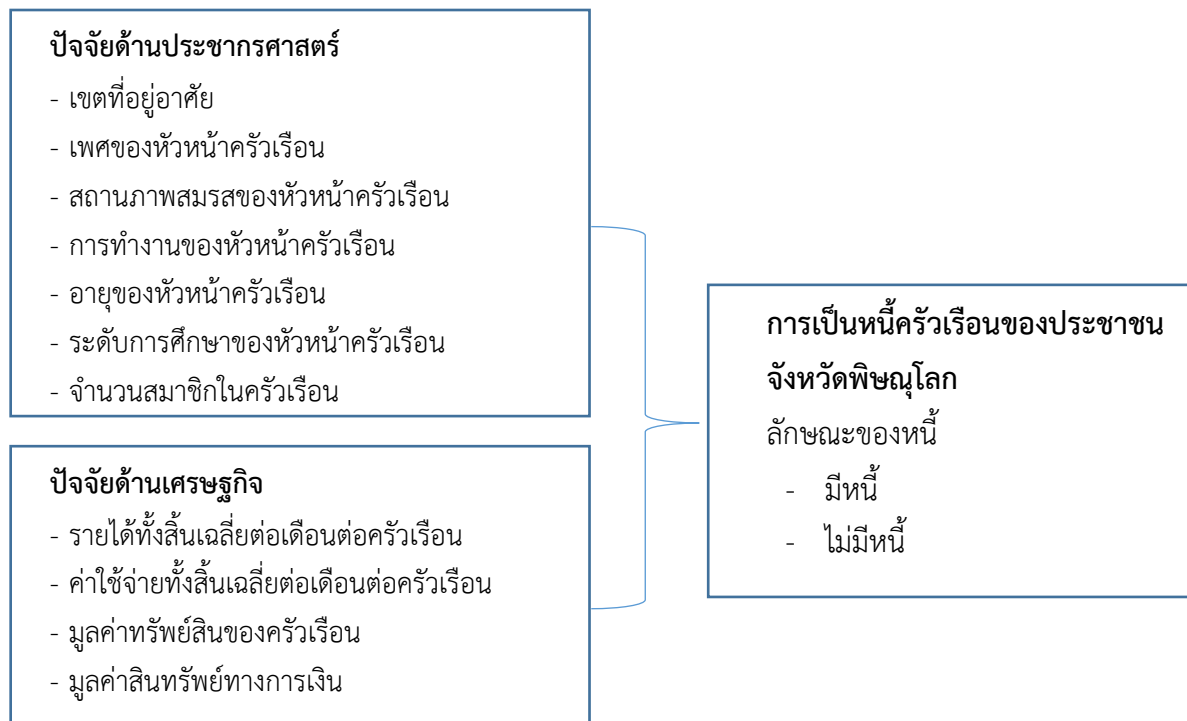
ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรอิสระปัจจัยต่างๆ ส่งผลต่อหนี้สินครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการ

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการอธิบายเชิงพรรณนาและทดสอบโดยวิธีทางสถิติ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาลักษณะทั่วไปของครัวเรือนที่เป็นหนี้รวมถึงลักษณะของการก่อหนี้ของครัวเรือน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ตารางความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบ cross sections เนื่องจากเป็นการใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2564 จำนวน 601 ตัวอย่าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน และเก็บข้อมูลในจุดเวลาที่ต่างกัน
3. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สินครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือนโดยมีตัวแบบการถดถอยโลจิสติก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างต้น ตัวแปรที่นำมาศึกษาในกรอบแนวคิดส่วนใหญ่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งนี้ตัวแปรดังกล่าวผู้วิจัยได้เลือกมาจากคำถามในแบบสำรวจโครงการภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564 จังหวัดพิษณุโลก ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

แบบจำลองศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ การวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีผลต่อตัวแปรตาม เพื่อพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ โดยใช้สมการที่สร้างขึ้นจากตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือน โดยค่าพยากรณ์หรือค่าตัวแปรตามที่ได้จากสมการค่าประมาณของตัวแปรตามอยู่ในช่วง (0,1) ดังนั้นค่าเหล่านี้จะอยู่ในรูปของ $Pr(Y=1)$ ซึ่งหมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนเป็นหนี้และ $Pr(Y=0)$ หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนไม่เป็นหนี้ แบบจำลองการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model)

ซึ่งในการศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการก่อหนี้ภาคครัวเรือน ได้กำหนดปัจจัยต่างๆ หรือตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ ในปีพ.ศ. 2564 ดังนี้

$$\log \left[\frac{P(Y=1)}{1-P(Y=1)} \right] = \beta_0 + \beta_1 \text{AREA}_i + \beta_2 \text{SEX}_i + \beta_3 \text{AGE}_i + \beta_4 \text{EDUC}_i + \beta_5 \text{MARRIED}_i + \beta_6 \text{WORK}_i + \beta_7 \text{MEMBER}_i + \beta_8 \ln \text{INCOME}_i + \beta_9 \ln \text{EXPENSE}_i + \beta_{10} \ln \text{ASSET}_i + \beta_{11} \ln \text{SAVING}_i + \varepsilon_i$$

เมื่อ Y คือ โอกาสที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้

β_0 คือ ค่าคงที่ (Constant)

β_i คือ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Regression coefficients)

X_i คือ ตัวแปรอิสระ หรือปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ภาคครัวเรือน

ε คือ ค่าความคลาดเคลื่อน (Error)

รายละเอียดของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแต่ละตัวแปร แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	ประเภทของตัวแปร	คำอธิบาย
AREA	เขตที่พักอาศัย	Dummy	กำหนดให้ 1 = ในเขตเทศบาล 0 = นอกเขตเทศบาล
SEX	เพศ	Dummy	เพศของหัวหน้าครัวเรือน กำหนดให้ 1 = ชาย 0 = หญิง
AGE	อายุ	Continuous	อายุของหัวหน้าครัวเรือน หน่วยเป็นปี

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	ประเภทของตัวแปร	คำอธิบาย
EDUC	การศึกษา	Categorical	ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน กำหนดให้ 1= ไม่มีการศึกษาและประถมศึกษา 2= มัธยมศึกษา (ม.ต้น-ม.ปลาย)และอนุปริญญา (ปวช./ปวส.) 3=อุดมศึกษา (ป.ตรีขึ้นไป)

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	ประเภทของตัวแปร	คำอธิบาย
MARRIED	สถานภาพการสมรส	Categorical	สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน กำหนดให้ 1 = โสด 2 = สมรส 3 = อื่นๆ เช่น หม้าย หย่า และ แยกกันอยู่
WORK	การทำงาน	Dummy	การทำงานของหัวหน้าครัวเรือน กำหนดให้ 1 = ทำงาน 0 = ไม่ได้ทำงาน
MEMBER	จำนวนสมาชิกใน ครัวเรือน	Continuous	จำนวนที่อาศัยอยู่ในสมาชิกใน ครัวเรือน
lnINCOME	รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อ เดือนต่อครัวเรือน	Continuous	รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อ ครัวเรือน หน่วยเป็นบาท
lnEXPENSE	ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ย ต่อเดือนต่อครัวเรือน	Continuous	รายจ่ายประจำเฉลี่ยต่อเดือนของ ครัวเรือน หน่วยเป็นบาท
lnASSET	มูลค่าบ้าน ที่ดิน สิ่ง ปลูกสร้างและ ยานพาหนะ (ครัวเรือน เป็นเจ้าของ)	Continuous	มูลค่าบ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างและ ยานพาหนะ (ครัวเรือนเป็นเจ้าของ) หน่วยเป็นบาท
lnSAVING	มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน	Continuous	มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน หน่วยเป็น บาท

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาตัวแปรอิสระมี สหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันในระดับค่อนข้างสูง (Multicollinearity) โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) โดยมีเกณฑ์ที่จะต้องมีความสัมพันธ์กันเองไม่เกิน 0.700

2. ทดสอบการเลือกตัวแบบ (Model) ที่เหมาะสม พิจารณาจาก Goodness of Fit ของตัวแบบได้แก่
- Classification Table แสดงการคำนวณค่าความน่าจะเป็นของการพยากรณ์ของ ตัวแบบ (Predictive efficiency) ค่าของ Percentage correctly classified สูง แสดงว่าตัวแบบ นั้นมีความแม่นยำในการพยากรณ์

- Pseudo R² (Cox & Snell R Square, Nagelkerke R Square) คือ ค่าที่บอกสัดส่วน หรือเปอร์เซ็นต์ความแปรปรวนของตัวแปรตามที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระ

- Maximum Likelihood Estimation (MLE) ใช้ในการประมาณค่า Likelihood Function และนำฟังก์ชันที่ได้มาใช้เปรียบเทียบตัวแบบ โดยการเปรียบเทียบด้วยค่า -2 Log likelihood ถ้าตัวแบบใดที่มีค่าต่ำกว่าแสดงถึงความเหมาะสมของตัวแบบที่ดีกว่า

- Model Chi-square หรือ Likelihood Ratio (LR) Test ใช้ทดสอบ Overall model เพื่อทดสอบโอกาสที่ตัวแปรตามจะขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว หรือตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

3. ทดสอบสมมติฐานของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก (β) โดยใช้สถิติทดสอบ

- Wald statistic ใช้ทดสอบโอกาสที่ตัวแปรตามจะขึ้นกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว หรือตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือไม่

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สินครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

- การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนซึ่งพิจารณาจากสถานะหนี้สิน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สิน จำนวน 312 ครัวเรือน และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มครัวเรือนไม่มีหนี้สิน จำนวน 289 ครัวเรือน ดังนี้

1.1 เขตที่พักอาศัยของครัวเรือน

ครัวเรือนที่ศึกษาในครั้งนี้นั้นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 51.91 และอาศัยนอกเขตเทศบาลร้อยละ 48.09 ซึ่งพบว่ากลุ่มมีหนี้สินครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 50.00 สำหรับกลุ่มที่ไม่มีหนี้สินส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 53.95 (ตารางที่ 2)

1.2 เพศของหัวหน้าครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็น ร้อยละ 52.08 และเพศหญิง ร้อยละ 47.92 ส่วนหนึ่งเป็นไปตามลักษณะของสังคมไทยที่ส่วนใหญ่เพศชายเป็นผู้นำครอบครัว และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินพบว่า กลุ่มที่มีหนี้สินมีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายร้อยละ 59.94 ในขณะที่กลุ่มที่ไม่มีหนี้สินมีหัวหน้าครัวเรือนจะเป็นที่เพศหญิง ร้อยละ 56.60 ซึ่งจากการเปรียบเทียบจะพบว่า สัดส่วนของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายและมีหนี้สินมีสัดส่วนสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงและไม่มีหนี้สินเล็กน้อย (ตารางที่ 2)

1.3 อายุของหัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนในการศึกษาค้างนี้มีอายุเฉลี่ย 56.98 ปีโดยในกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินหัวหน้าครัวเรือนจะมีอายุเฉลี่ย 55.63 ปี ส่วนกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินหัวหน้าครัวเรือนจะมีอายุเฉลี่ย 58.44 ปี เมื่อเปรียบเทียบอายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มที่มีหนี้สินและไม่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนของกลุ่มที่ไม่มีหนี้สินจะมีอายุเฉลี่ยสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนของกลุ่มที่มีหนี้สินเล็กน้อย (ตารางที่ 2)

1.4 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

จากครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษาและประถมศึกษา ร้อยละ 57.40 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 25.62 และระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 16.97 ตามลำดับ เมื่อพิจารณากลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่าไปในแนวทางเดียวกัน คือ หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษาและประถมศึกษา ร้อยละ 57.05 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 26.92 และระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 16.03 ในขณะที่กลุ่มของครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินพบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษาและประถมศึกษา ร้อยละ 57.79 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 24.22 และระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 17.99 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

1.5 สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนที่ทำการศึกษาค้างนี้ส่วนใหญ่สมรสแล้วร้อยละ 56.57 รองลงมา เป็นสถานภาพอื่นๆ เช่น หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่ ร้อยละ 30.28 และเป็นโสดร้อยละ 13.15 ตามลำดับ เมื่อ

พิจารณากลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 74.68 รองลงมา สถานภาพอื่นๆ เช่น หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่ ร้อยละ 18.91 เป็นโสด ร้อยละ 6.41 ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีสถานภาพอื่นๆ เช่น หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่ ร้อยละ 42.56 รองลงมา เป็นสมรส ร้อยละ 37.02 เป็นโสด ร้อยละ 20.42 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

1.6 การทำงานของหัวหน้าครัวเรือน

สำหรับการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนมีงานทำ ร้อยละ 62.33 และไม่มีงานทำ ร้อยละ 37.77 โดยในกลุ่มของครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีงานทำ ร้อยละ 78.85 และไม่มีงานทำ ร้อยละ 21.15 สำหรับกลุ่มที่ไม่มีหนี้สิน พบว่า ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้ทำงาน ร้อยละ 55.71 และทำงาน ร้อยละ 44.29 (ตารางที่ 2)

1.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนในการศึกษาคั้งนี้มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.77 คน โดยในกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สิน พบว่า มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.41 คน โดยสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน ซึ่งมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 2.09 คน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีสมาชิกที่พึ่งพิงมากต้องรับภาระต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูค่าการศึกษา และด้านอื่น ๆ ส่งผลให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย จึงต้องกู้ยืมมาใช้จ่าย (ตารางที่ 2)

1.8 รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน

ครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 22,797 บาท โดยในกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 27,233 บาท สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 18,007 บาท กล่าวคือ เมื่อครัวเรือนมีรายได้สูงขึ้น ทำให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและมีความเชื่อมั่นในศักยภาพในการชำระหนี้ได้จึงทำให้ครัวเรือนมีหนี้สินมากขึ้น (ตารางที่ 2)

1.9 ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน

ครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำนวน 20,984 บาท โดยในกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้สินจะมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 25,799 บาท สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,786 บาท (ตารางที่ 2)

1.10 มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน (ครัวเรือนเป็นเจ้าของ)

มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน ที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ จำนวน 1,272,920 บาท โดยในกลุ่มมีหนี้สินจะมีมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน จำนวน 1,430,804 บาท ซึ่งสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินมีจำนวน 1,102,471 บาท แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนอาจจะกู้ยืมเพื่อไปซื้อสินทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน เป็นต้น (ตารางที่ 2)

1.11 มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน (บาท)

มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน พบว่า ครัวเรือนในการศึกษาคั้งนี้มีมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน จำนวน 64,601 บาท โดยในกลุ่มที่มีหนี้สินมีมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน 60,075 บาท ซึ่งน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 69,488 บาท เนื่องจากกลุ่มที่มีหนี้สินต้องนำเงินไปชำระหนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ไม่มีหนี้สิน	มีหนี้สิน	รวม
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)	289	312	601
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	2.09	3.41	2.77
อายุเฉลี่ยหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	58.44	55.63	56.98
รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน (บาท)	18,007	27,233	22,797
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน(บาท)	15,786	25,799	20,984
มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน (บาท)	1,102,471	1,430,804	1,272,920

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ไม่มีหนี้สิน	มีหนี้สิน	รวม
มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน (บาท)	69,488	60,075	64,601
เขตที่พักอาศัย (ร้อยละ)			
ในเขตเทศบาล	53.95	50.00	51.91
นอกเขตเทศบาล	46.02	50.00	48.09
เพศของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ)			
เพศชาย	43.40	59.94	52.08
เพศหญิง	56.60	40.06	47.92
สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ)			
โสด	20.42	6.41	13.15
สมรส	37.02	74.68	56.57
อื่นๆ เช่น หม้าย หย่า และแยกกันอยู่	42.56	18.91	30.28
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ)			
ไม่มีการศึกษาและประถมศึกษา	57.79	57.05	57.40
มัธยมศึกษา (ม.ต้น-ม.ปลาย)และอนุปริญญา (ปวช./ปวส.)	24.22	26.92	25.62
อุดมศึกษา (ป.ตรีขึ้นไป)	17.99	16.03	16.97
การทำงาน			
ไม่ได้ทำงาน	55.71	21.15	37.77
ทำงาน	44.29	78.85	62.23

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ของตัวแปรอิสระทั้ง 11 ตัวแปร ผู้วิจัยใช้วิธีทางสถิติในการทดสอบเป็นการใช้แบบจำลองโลจิสต์ ซึ่งได้ผลการทดสอบ ดังนี้ ผลการทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก เมื่อพิจารณานัยสำคัญทางสถิติ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 พบว่า มีตัวแปรอิสระจำนวน 7 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก (ตามตารางที่ 3) ดังนี้

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน และการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนและมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

Variables	Logistic Regression Model				
	Coefficient	Std.Err.	Z	P > z	Marginal effect
AREA	-0.1515	0.2347	-0.65	0.519	-0.0201
SEX	0.2499	0.2584	0.97	0.333	0.0236
AGE	-0.0007	0.0109	-0.07	0.946	-0.0007

Variables	Logistic Regression Model				
	Coefficient	Std.Err.	Z	P > z	Marginal effect
EDUC2	-0.9195**	0.3948	-2.33	0.020	-0.1244
EDUC3	-0.9219	0.5079	-1.82	0.070	0.0526
MARRIED2	1.2188**	0.4778	2.55	0.011	0.1432
MARRIED3	0.6681	0.5267	1.27	0.205	0.0526
WORK	1.3581**	0.3044	4.46	0.000	0.2235
MEMBER	0.0894	0.1049	0.85	0.394	0.0219
lnINCOME	-0.8146**	0.2923	-2.79	0.005	-0.1144
lnEXPENSE	2.3313**	0.5336	4.37	0.000	0.3647
lnASSET	0.2656**	0.1024	2.59	0.009	0.0232
lnSAVING	-0.0963**	0.0442	-2.18	0.029	-0.0138
Observations = 601 LR chi2= 247.97, p-value < 0.00 Pseudo R2 = 0.2979					

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผล ดังนี้

ระดับการศึกษา ใช้กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษาและประถมศึกษาเป็นกลุ่มอ้างอิง พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ม.ต้น-ม.ปลาย)และอนุปริญญา (ปวช./ปวส.) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการเป็นหนี้ของครัวเรือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาอาจส่งผลต่อรายได้ที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงอาจมีรายได้ที่สูงและการออมที่สูง มีเงินเพียงพอสำหรับการใช้จ่าย จึงไม่มีความจำเป็นต้องกู้ยืมซึ่งสอดคล้อง กับสุระชัย เชื้อลิ้นฟ้า (2550 หน้า 108) พฤติกรรมการก่อหนี้ภาคครัวเรือนก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงมีโอกาสในการก่อหนี้น้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับการศึกษาต่ำ

สถานภาพการสมรส ใช้กลุ่มครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพโสดเป็นกลุ่มอ้างอิง พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีสถานภาพสมรสจะมีการก่อหนี้มากกว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพอื่น อาจเกิดจากผู้ที่เพิ่งแต่งงานซึ่งกำลังอยู่ในช่วงสร้างครอบครัว ซึ่งสอดคล้อง กับเบจมาภรณ์ อมรเลิศพานิช (2551, หน้า 65-66) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้วมีโอกาสในการก่อหนี้มากกว่าสถานภาพอื่น

การทำงาน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก คนที่ทำงานกลับมีโอกาสเป็นหนี้สูงขึ้น เพราะ 50% ของคนพิษณุโลกเป็นเจ้าของกิจการและประกอบอาชีพเกษตรกร ดังนั้น อาจมีการกู้ยืมมาเพื่อการลงทุน ซึ่งงานวิจัยสอดคล้อง คือ Maneejuk P. et al. (2021 page 12253).

รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนจังหวัดพิษณุโลกไม่ได้มีรายจ่ายของครัวเรือนเกินกว่ารายรับ หรือถ้าครัวเรือนทำธุรกิจก็ไม่ต้องกู้ยืมเงินมาลงทุนเพราะมีรายรับที่สามารถนำมาเป็นต้นทุนในการพัฒนาธุรกิจเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Ana Luísa Romão.(2018 page 16-17) การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างทำให้หนี้ครัวเรือนลดลง อธิบายได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลทางลบทำให้ครัวเรือนไม่มีความจำเป็นต้องก่อหนี้

ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคต่อเดือนสูง อาจมีผลทำให้ต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายเพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับพระคมสัน เจริญวงศ์ (2554 หน้า 88) การวิเคราะห์ภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนมีผลต่อการก่อหนี้

มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนรวมถึงมูลค่าของยานพาหนะที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครัวเรือนที่มีมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนสูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่ครัวเรือนกู้ยืมเงินเพื่อนำมาซื้อสินทรัพย์ ดังนั้นมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนจึงส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสอดคล้องกับฉวีวรรณ กาบขาว และ อีรศักดิ์ ทรัพย์วิโรบล (2560 หน้า 66) ศึกษาปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มีมูลค่าทรัพย์สินที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของจะก่อหนี้มากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีมูลค่าทรัพย์สินที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ

มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครัวเรือนที่มีมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินสูง ซึ่งให้เห็นว่าครัวเรือนมีปริมาณเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายแล้วนำมาเก็บออมและลงทุน อาจอยู่ในรูปของบัญชีเงินฝาก พันธบัตร หุ้น หรือการลงทุนอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับกมลพรรณ โคจรตระกูลและศิวพงศ์ อีรอาพน (2566 หน้า 179) ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ครัวเรือนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 พบว่า ครัวเรือนที่มีมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินสูง มีความเป็นไปได้ที่การก่อหนี้ครัวเรือนจะลดลง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีทางสถิติในการทดสอบเป็นการใช้แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) สรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติมีจำนวน 7 ตัวแปร ซึ่งมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับความเป็นไปได้ในการเป็นหนี้ครัวเรือนของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน การทำงานของหัวหน้าครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการก่อหนี้ จำนวน 3 ตัวแปรได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ม.ต้น-ม.ปลาย) และอนุปริญญา (ปวช./ปวส.) จะมีโอกาสเป็นหนี้ต่ำกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาอื่น ดังนั้นรัฐบาลจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนที่ไม่มีการศึกษาหรือการศึกษาน้อย เช่น เงินช่วยเหลือเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้า เป็นต้น เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงระบบการศึกษาได้ง่ายขึ้น รวมถึงการสอนให้ครัวเรือนทำบัญชีครัวเรือน จัดบันทึกรายรับรายจ่าย เพราะการศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิต ซึ่งทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจรู้จักวางแผนการให้ความรู้เรื่องการเงินให้ดีและเหมาะสมกับตัวเองเพื่อสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” และแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

2. ผลการศึกษา พบว่า ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสมีโอกาสก่อหนี้มากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในสภาพอื่น ดังนั้นรัฐบาลจึงควรเข้าไปลดภาระค่าใช้จ่ายสำหรับบุคคลที่มีคู่สมรส หรือบุตร โดยการเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีคู่สมรสหรือบุตร เพื่อให้ครัวเรือนที่สมรสมีภาระค่าใช้จ่ายลดลงโอกาสการก่อหนี้ครัวเรือนลดลงเช่นกัน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติมที่อาจจะส่งผลให้ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก เช่น ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคต่อเดือนของครัวเรือน ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงิน ความสามารถในการชำระหนี้

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ โคนจรตระกูลและศิวพงศ์ อธิอำพน. (2566). **ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ครัวเรือนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19**.วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา , 5(4) ,172-186
- ฉวีวรรณ กาบขาว และธีรศักดิ์ ทรัพย์วโรบล. (2560). **ปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือน** (วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต),กรุงเทพมหานคร:ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงนุช อินทวิเศษ, ถวิล นิลใบ, ธัญญารัตน์ ทองพาศน์, อภิวิทย์ อंतरเสน. (2565). **ผลกระทบของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่มีต่อหนี้ครัวเรือนของประเทศไทย** วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 9(1) 115-138.
- เบจมาภรณ์ อมรเลิศพานิช. (2551). **ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย** (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต), เชียงใหม่:คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระคมสัน เจริญวงศ์. (2554). **การวิเคราะห์ภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี** (วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต),กรุงเทพมหานคร: สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุระชัย เชื้อลิ้นฟ้า. (2550). **พฤติกรรมการก่อหนี้ภาคครัวเรือนก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย** (วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต),กรุงเทพมหานคร:คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566) **ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2564** Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measures 2021 edition สืบค้น 28 ตุลาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13913&filename=gross_regional
- Ana Luísa Romão .(2018). **Determinants of Household Debt in Portugal** (Master's thesis) . Portugal: Department of Political Economy, School of Social Sciences.
- Maneejuk P. et al. (2021). **Analysis of Difference in Household Debt across Regions of Thailand**.Sustainability vol.13, 12253.
- Nurhuda Bt Nizar, Zulkefly Abdul Karim.(2016) . **Determinants of Malaysia Household Debt: Macroeconomic Perspective** .Journal of Business and Economics, 7(8),1234-1245.
- Pakarat Jumpanoi Wanakiti Wanasilp. (2022) . **The Determinants of Thai Household Debt: A Macro-level Study**. Journal of Demography,38(4),70-83.